

Gilbert Sinoué

Vyvolený otrok

Životní příběh dosud celkem neznámého papeže Kalixta

Kurzívou psanými poznámkami propojil jednotlivé scény a situace M.S.

Z pódia seskočila jakási postava. Několik rukou se napřáhlo do prázdna. Postava se rozběhla a vmžiku byla u Karpofora. Jezdec jí stál v cestě. Postava před úctyhodným valem jeho těla zaváhala, pokusila se ho obejít, klopýtla a byla dostižena.

„Já věděl, že s ním budou jen potíže! Jako bych to tušil!“ Rozzuřený obchodník chtěl dát uprchlíkovi výprask, Apollonius ho však zadržel.

„Uklidni se. Přece si nepoškodíš zboží...“

Tím *zbožím* byl vysoký, asi šestnáctiletý mladík s pravidelnými rysy a průzračně modrýma očima, kterému padaly do čela dlouhé černé kadeře.

„Odkud máš tu lítou šelmu?“

„Caiova legie ho přivezla z Thrákie s ostatními zajatci. Varovali mě, abych si na něj dával pozor. Omlouvám se, pánové.“

Karpoforos ho jediným posunkem umlčel a sklonil se k Apolloniovi.

„Co tomu říkáš? Není špatný, že?“

Senátor neodpověděl, z jeho výrazu však bylo patrné, že ani jemu není otrok lhostejný.

„Tak tys chtěl utéct... Kam bys vůbec šel?“

Místo odpovědi ho chlapec probodl chladným pohledem.

„Jak se jmenuje?“ zeptal se senátor.

„Lupus. Ale měl jsem ho raději pojmenovat Hyena.“

„Ne,“ řekl zamyšleně Karpoforos. „Je to výstižná přezdívka. Lupus... Kolik za něj chceš?“

„Nerozumím vám, pane.“

„Čemu nerozumíš? Ptám se tě, za kolik ho prodáš? Za pět set denárů?“

„Pět set za takového siláka...“

„Přestaň žvanit, bude to pět set, nebo nic.“

Karpoforos předstíral, že odchází.

„Počkejte! Chtěl jsem jen říct, že jste udělal dobrý obchod. Je váš, pane, je váš.“

V tom se ozval senátor.

„Tisíc,“ přisadil si klidným hlasem.

Karpoforos na něj udiveně pohlédl.

„Co je s tebou, příteli? Zaujal tě ten otrok? Za tisíc denárů nestojí.“

„Zřejmě ne. Ale já, drahý Karpofore, jsem romantický stařec, jehož duše pookřívá v přítomnosti krásy. Smiř se s tím. Dopřej mi, abych se ještě naposledy pokochal pohledem na mládí.“

Zaskočený Karpoforos se na chvíli zamyslel a pak se usmál.

„Jsem hlupák. Přišli jsme sem přece kvůli tobě. Můžeš si toho chlapce nechat, ale pod jednou podmínkou: přijmi ho ode mě darem.“

„Nemáš k tomu žádný důvod.“

„Nač tolik okolků? Neboj se, nebudu za to od tebe nic žádat.“

Karpoforos se obrátil k otrokovi a vzletně dodal:

„Běž, Lupe. Bude ti otcem, ne pánem.“

Chlapec konečně zdvihl hlavu a pohrdavě utrousil:

„Kalixt. Jmenuji se Kalixt. Lupus se hodí leda tak pro zvíře.“

*

Kalixt se takto dostal do domu senátora Apollonia, ovšem k nevůli ostatních otroků, jimž se pramálo zamlouvala jeho přítomnost a záměr, s jakým si jej senátor pořídil.

Následujícího dne se poprvé potkal s vilikem, pověřeným dohledem nad otroky...

„Tady máš, navlékni si to.“

Kalixt si prohlížel tenký řetízek, který mu Efesius podal. Na štítku bylo vyryto senátorovo jméno. Vzápětí jím mrštil do jezírka.

„Nejsem zvíře, abych nosil obojek se známkou pro případ, že bych se ztratil.“

Správce bezmocně sledoval, jak se bronzový řetízek potápí. Zbledl, stiskl rty a výhrůžně se napřáhl.

„Hned ho přines!“

„Zbičuj ho, Hippolyte! Zpráskej toho ničemného povstalce!“

Kožený řemen se Kalixtovi bolestivě zakousl do kůže. Dusil v sobě vzlyky. Ještě horší než bolest byla potupa.

Když ho konečně pustili, vstal a celý sinalý vrhl na Hippolyta pomstychtivý pohled.

„Doufám, že se z toho poučíš,“ řekl mu správce. „Nezapomínej, že jako otrok nemáš žádná práva ani zastání. Nejsi už lidskou bytostí, ale pouhým nástrojem... A existuje celá řada trestů, které už srazily hřebínek vzpurnějším mládencům, než jsi ty.“

U senátora samého pak Kylixtova práce ani otroka nepřipomínala, ale byla tady jedna otázka:

Když Kylixť vešel do senátorovy ložnice, otevřel okenice, nalil pánovi sklenku vody, která byla jeho jedinou snídaní, a pak ho čekal nejtěžší úkol - pomohl mu obléknout nachově lemovanou tógu, důstojný oděv římských světovládců. Byla bohatě řasená, slavnostní, ale nepohodlná, protože omezovala v pohybu. Potom vynesl senátorův nočník a směl odejít.

Tento neměnný rituál se opakoval každý den a Kalixť se nenamáhal udělat jediný nadbytečný pohyb, aby zpříjemnil Apolloniovi probuzení.

Svitlo mu v den, kdy se poprvé uviděl ve velkém bronzovém zrcadle se stříbrným rámem, které viselo v senátorově ložnici. Okouzleně se v něm shlížel. Do té doby vídal svou podobu jen v čiré vodě kašny. Apollonius ho pohladil po vlasech:

„Ano,“ zašeptal, „jsi velmi krásný.“

Krásný? To je tedy ten pravý důvod! Tím se vysvětluje, proč ho tak marnotratně koupil i proč mu uložil jen symbolickou práci, navíc ve své blízkosti. Senátor ho chce nejspíš dostat do postele. Nasvědčovala tomu i skutečnost, že Apollonius nemá manželku ani konkubínu.

Jako prvé se svěřil se svým podezřením služce Aemilii, ta však začala horlivě protestovat.

„Náš pán vyznavačem řecké lásky. Co tě nemá! I kdyby to dělali všichni ostatní, on rozhodně ne. Je to ten nejctnostnější a nejpočestnější muž, jakého znám.“

Více jasno si Kalixt mohl udělat při návštěvě lázní, kam měl svého pána doprovázet:

„Tohle počasí mi nesvědčí, Kalixte. Zajdu si do lázní a ty mě doprovodíš. Trochu si zaplavu a vypotím se v sudatoriu, právě to mé staré kosti potřebují.“

Naložil Thrákovi spoustu různých flakónků, mastiček, kartáčů a žinek. Když vycházeli z domu...

..., tak Kylixt jednoduše svému majiteli v pouličním chaosu utekl. Návštěvě lázní se však nevyhnul a nedozvěděl se ani odpověď na svou otázku ohledně řecké lásky...

...v tom mu však pokropila tvář jakási vlažná tekutina. Když zvedl hlavu, zahlédl ještě, jak se zavírá okno v jednom z horních pater. Byl celý mokrý a ke svému zděšení ucítil ostrý zápach moči.

Doprovod svého senátora vyměnil za průvodce jiného, lázním se však nevyhnul:

„Co se ti stalo? Dost smrdíš...“ zašklebil se. „Nepřistál ti náhodou na hlavě nočník?“ Měl na sobě bílou tuniku přepásanou lněným opaskem, bělostnou čelenku a spartské sandály.

„Nic si z toho nedělej, už jsem to taky zažil.“

Kalixt si svého společníka pozorně prohlédl. Mohl být asi v jeho věku, byl štíhlý, hezký, měl kudrnaté hnědé vlasy a stejně hnědé oči.

„Nemůžeš takhle zůstat. Pojd', zavedu tě do lázní. Umyješ se a dáš si vyprat tuniku.“

...se v apodyteriu svlékli a jejich oděvu se ujali otroci, aby jej vyčistili. Potom Fuscianus Kalixta celého postříkal vodou z mělké kašny a umyl mu obličej a vlasy.

„Hotovo. Měls to i na zádech.“

„Děkuji ti. Ta voda ale studí!“

„Můžeš se jít ohřát do páry nebo si dát vlažnou lázeň v některém z tepidárií. Také bychom si mohli jít zaplavat do bazénu, třeba tam potkáme někoho, kdo nás pozve na večeři.“

„Pozve na večeři?“

„Nediv se tolik, dělá se to běžně.“

Vyšli nazi z budovy a vstoupili na otevřené prostranství frigidaria, kterému vévodila veliká vodní nádrž...

„Copak ty se nemusíš vrátit domů?“

„Říkal jsem ti, že na mě čeká grammaticus.“

???

„Nebylo by to poprvé. A upřímně řečeno dám přednost otcovu výprasku před metlou toho učeného pitomce.“

Jak Fuscianus nakonec po návratu domů příběh neobjasňuje, ale je faktem, že oba mladíci se v lázních dovedou vetřít na večeri přímo k synu císaře Marca Aurelia. Kalixt se nakonec vrátí zpět do domu senátora Apollonia, žije a pracuje tam pět let a má dokonce šanci na svobodu-Apollonius hodlá darovat svým otrokům svobodu, protože je křesťanem. Je však prozrazen, popraven a Kalixt se stává otrokem bankéře. I zde okouzlí svým tělem a inteligencí, dokonce za svého pána sjednává obchody-pochopitelně za závistivých pohledů ostatních otroků. Stejně jako dřív je drzý a provokující, až jednou dojde mezi ním a dozorcem na statku k potyčce a Kalixt je poražen:

„Teď uvidíš, jak se trestá útok na vrchnost! Až s tebou skoncuje Diomedes, ujmu se tě já. Budeš litovat dne, kdy tě tvá matka přivedla na svět!“

Elezar pevně připoutal Kalixtovy paže ke kůlům sbitým do tvaru písmene X, jež byly vztyčeny uprostřed nádvoří. Přikázal Diomedovi:

„Předved' nám, co dovedeš!“

Diomedes s chápavým úsměvem nejprve zapráskal bičem do vzduchu. Potom se napřáhl a švihl Kalixta přes obnažená záda.

„Silněji!“ vyštěkl Eleazar. „Bud'to jej budeš bít pořádně, nebo si tam půjdeš stoupnout místo něj!“

Thrák málem vykřikl bolestí. Zat'al zuby, napjal svaly a s tělem prohnutým jako luk očekával další ránu.

Jak bičování pokračovalo, zaléval ho slaný pot a měl pocit, že se mu do zad zabodávají rozzhavené čepele. Zoufale se upnul k jediné myšlence: správce od něj nesmí slyšet ani zasténání. Zavřel oči a v duchu se přenesl velmi, velmi daleko. Daleko od Diomeda a jeho biče, daleko od Eleazara i celého Říma, až k jezeru na úpatí hory Haimos, kde se v chladné vodě míhaly třpytivé hřbety ryb...

Kalixtovi se však bičování celkem vyplatilo(Mallia byla neteř a adoptivní dcera bankéře Karpoforase):

Musel uznat, že tak vášnivou noc, jakou s ní prožil, dosud nepoznal s žádnou jinou ženou. V duchu si vybavoval její útlé nahé tělo, bělostné jako slonovina, ňadra, která se mu vinula k hrudi a vábila k tělesným radovánkám. Ovinula se kolem něj a přimkla se k němu s nečekanou silou a dychtivostí. Křičela rozkoší, když se jí zmocnil na holé podlaze.

Milovali se lačně a neúnavně a s každým dalším objetím jejich touha sílila. Kalixt téměř nevnímal bolest, když se mu milenci nehty zaryly do nezhojených ran od bičování.

Jaký to byl rozdíl proti těm několika letným spojením...

Kalixt se ukazuje jako docela schopný mladý intrikán, bičování mu celkem neublížilo, stal se tajným milencem a při jedné návštěvě lázní mu Karpoforas nabídne vedení své banky, aby ze zisků mohl Kalixt vyplatit nejen sebe, ale i svou skutečnou milenku. Křesťanství se v Římě stále více rozmáhá, ale Kalixt zatím vyznává svůj původní orfismus.

Část bankéřových otroků je zastižena při tajné podzemní křesťanské bohoslužbě, což se v praxi rovná smrti v aréně sežráním. Mazaný Karpoforas však využije Kalixtovy chlapecké známosti s Fuscianiem s nímž svého času sváděli muže v lázních a dnes je prefektem pretoriánů.

Otroci využijí prefektovy dobré vůle a zapálením kadidla u sochy císaře Commoda. Až na jediného-správce Efesia, jenž před časem nechal bičovat právě Kalixta

Postavy liktorů a soudních zapisovatelů vrhaly ve světle loučí bizarní stíny na vlhké zdi, pokryté plísní.

Při pohledu na děsivé mučicí nástroje, okovy, kleště a skřipce se Kalixtovi málem zvedl žaludek...

„Začněte mužem!“ přikázal Fuscianus. „Dejte průchod spravedlnosti.“

Někdejšího Apolloniova správce svlékli a za natažené paže ho připoutali ke zdi.

Prefekt se ho znovu zeptal, zda je ochoten vykonat oběť u císařovy sochy. Místo odpovědi Efesius jen zavrtěl hlavou. Na Fuscianův pokyn se jeden z liktorů chopil svého svazku prutů a začal jimi nemilosrdně šlehat viníkovo nahé tělo.

„Představ si, že se najdou lidé, kteří si za takovou podívanou ochotně zaplatí v amfiteátru,“ poznamenal trpce soudce.

Thrák mlčky upíral oči na správce. Efesius sebou při každém úderu trhl a zaťal ruce v pěst. Jeho pokožku pokrývaly krvavé podlitiny. Kalixt si vzpomněl na podobnou scénu před několika léty na Karpoforově statku, kdy byl na místě odsouzenec on sám a službukonající liktor se jmenoval Diomedes.

„Silněji!“ zavelel Fuscianus.

Bylo zřejmé, že to neříká z krutosti, naopak chce zkrátit mužovo utrpení a přimět ho, aby se co nejdřív poddal.

Efesius umírá při bičování, vzpurnější Kalixtova milenka Flavie odolá, ale je předhozena v cirku šelmám a pro Kalixta ztrácí smysl vykoupit se na svobodu- ke kterému účelu ovšem svému majitele zpronevěřil svěřenou banku.

Kalixt spoléhal na své kouzlo u císařovy konkubíny Marcie, ta ovšem nejenže pro Flavii milost nezajistí, ale Kalixta si vymámí u Karpofora pro sebe. Ten coby císařský dodavatel potravin nemůže odmítnout a vzpurný Kalixt se dočká druhého setkání s Commodem. Poprvé se s Fuscienem nechali pozvat na večeři v lázních, dnes se již císař domáhá více:

„Zdravím tě, pane...Jsem ti k službám...“

Otočil se, aby viděl člověka, jemuž byla určena Syřanova slova. Byl to nějaký mladík sportovního vzezření, bosý, oděný do krátké rozhalené tuniky bez rukávů. Patrně zápasník, oblíbenec některého z dvořanů. Za ním stál ještě jeden mladý muž. Měl hustý plnovous a nesl v náručí amfory s olejem a příkrývky.

Kalixt se v duchu ptal, proč správce hovoří tak uctivým tónem s obyčejným zápasníkem. „Je to otrok, pane,“ odpovídal právě Eleazar na mladíkovu otázku, kterou Kalixt přeslechl. „Otrok, kterého náš pán daroval božské Marcii.“ „Amazonka má dobrý vkus...“

Znalecky si prohlížel Kalixtovu postavu, potom mu roztrhl přední díl tuniky a obnažil hrud'. Začal zrychleně dýchat a leskly se mu oči. Zvolna hladil otroka po širokých plecích, pak mu jeho ruka přešla po břišních svalech a sklouzla k podbřišku.

To už si Kalixt nenechal líbit: protože nemohl použít pěsti, plivl pohrdavě mladému muži do obličej.

Eleazar i Diomedes zkameněli hrůzou. Ohromený mladík o krok ustoupil, jeho úžas však brzy vystřídal vztek. Kopl Kalixta kolenem do břicha, a když se bolestí zlomil v pase, udeřil ho spojenými pěstmi do týla. Než Kalixt ztratil vědomí, slyšel ještě jeho rozhořčený výkřik:

„Plivnout do tváře císaři! Ne, to se ještě nikdy nikdo...“

Když přišel k sobě, zjistil, že leží nahý ve velké osmiúhlé síni s nezvykle vysokým stropem. Vzpomněl si, že o Domu Augustana kdosi napsal: „Vyrostl až nad mraky, aby vzbudil závist i samého Jova.“

Kalixt ještě nikdy neviděl tak marnotratnou nádheru. Stěny obložené mramorem byly ozdobeny reliéfy zachycujícími Herkulovy hrdinské činy, podlahu pokrývaly vzácné perské koberce, přímo před ním stálo obrovské lůžko ze zlata a slonoviny, pokryté lvími kožešinami, a na stropě zářila jasnými barvami freska s námětem legendy o Theseovi a Antiopé. Zdál se mu to, nebo má královna Amazonek opravdu tvář i postavu Marcie? Jako Theseus byl zpodobněn mladík, který si na něm tak bezohledně vylil zlost. Císař...

Teprve teď si uvědomil, jak strašného omylu se dopustil, když ho pokládal za pouhého zápasníka. Pokusil se nadzvihnout na lokti, vykřikl však bolestivě bolestí. Zápěstí i kotníky nohou měl připoutány k lehátku.

„Už ses probudil?“

Kalixt se otočil po hlase a uviděl mladíka, jež ho napadl. Od chvíle, kdy se potkali v lázních a seděli vedle sebe v nosítkách, uplynulo již deset let, nyní ho však bezpečně poznával. Před ním stál nahý Commodus, chvěly se mu rty a měl skelný zrak.

„Caesare,“ hlesl Thrák, „netušil jsem, koho mám před sebou.“

„I kdybych byl jen prostý občan, patricij nebo prefekt, byla by tvá urážka stejně neodpustitelná. Ponižil jsi muže, ne vladaře.“

„Ale já...“

„Ticho! Teď mluvím já!“

Měl ve tváři špatně skrývaný chlípný výraz. Pomalu přistoupil ke Kalixtovi, sklonil se k němu a pozorně si ho prohlížel.

„Tak pro tebe si poslala má drahá Marcie...“

Dotkl se Thrákovy tváře dlaní zvlhlou potem.

„Vytýkají mi, že mám zkažené mravy. Nejsem však žárlivý. Naopak, v mnoho ohledech jsem dokonce velmi tolerantní. Rád se dělím s ostatními.“

Pevně sevřel Kalixtovu hlavu a přitiskl ústa na jeho rty. Jazykem se ho pokoušel přimět, aby je rozevřel. Thrák je však tím pevněji stiskl. Commodus se napřímil a hřbetem ruky ho uhodil do spánku.

„Slast a bolest. Čemu dáváš přednost? Nebo snad máš rád oboje? V tom případě tě plně uspokojím.“

Commodus přiložil rty na Thrákova prsa a přes jeho marný odpor mu vášnivě líbal hrud', břicho, pupek, slabiny.“

V Kalixtovi vzkypěla žluč.

„Zapomínáš na zbabělost, Caesare. Tu si také připiš na seznam svých nectností.“

Commodus mlčky spolkl novou urážku. Bezděčně si popotáhl světlý vous, vstal a zamířil do rohu místnosti.

Když se vrátil, držel v ruce kožené dűtky zakončené rybářským háčkem. Thrákovi přeběhl mráz po zádech. Po jejich ranách naposledy vydechlo již tolik otroků, že se nyní používaly jen k bičování odsouzenců na smrt.

Císař se chvíli kochal pohledem na svou vystrašenou oběť a pak švihl dűtkami. Kalixt nejprve nic necítil, potom mu však tělem projela ostrá bolest. Z levého ramene mu vytryskla krev. Commodus vyndal háček z rány a opět švihl. Druhý úder rozsekl Thrákovi pravé podpaždí.

Potom už přestal počítat rány. Pršely na něho čím dál tím rychleji. Císař měl vytřeštěné oči a supěl námahou. Kalixt cítil, že mu dűtky trhají kůži i živé maso a mění jeho rozdrásané tělo v krvavé cáry. Zatnul křečovitě zuby, aby hlasitě nesténal. Přestával vnímat, co je ještě skutečnost, v hlavě mu hučelo, bál se, že bolestí zešílí. Připadalo mu, že je bičován ne jedněmi, ale stem dűtek najednou.

Když se mu kovový háček zasekl do přirození, vydal ze sebe nelidský výkřik, podobný spíše řevu umírajícího zvířete.

Kalixtův příběh dál pokračuje útekem do Alexandrie, cestou po Blízkém východě a návratem do Říma, to již ovšem chudý (resp. bez zpronevřených peněz) a hlavně jako křesťan. Za svou zpronevěru je zatčen, namísto usmrcení poslán do sardinských dolů, odkud se již vrací jako jáhen křesťanské církve do rozpadajícího Říma.

Jeho bývalý spoluvězeň sice prosadí Kalixtovo zvolení papežem, ale ten je nakonec zavražděn uctivači krále Slunce Baala- tehdejšího oficiálního římského náboženství.

